

HENRYK DUDA

LAUDACJA KU CZCI
DYREKTORA ANDRZEJA PALUCHOWSKIEGO

„Kocham książkę – napisał przed laty Jarosław Iwaszkiewicz, poeta i pisarz – nie dlatego, że jest piękna zewnętrznie, ale dlatego, że wprowadza mnie w mój własny świat, że odkrywa we mnie, nie na zewnątrz mnie, bogactwa, których nie przeczuwałem. Dlatego też taką miłością otaczam moją bibliotekę”². Gdybym nie wiedział, kto napisał *Gawędę o książkach i czytelnikach*, a w niej przytoczone powyżej słowa, mógłbym powiedzieć, że ich autorem jest Andrzej Paluchowski, przede wszystkim znany

nam jako (były) dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. Te słowa Jarosława Iwaszkiewicza tak doskonale pasują do naszego socjusza³ *honoris causa* nie dlatego, że „taką miłością otaczał swoją (a właściwie *naszą*) bibliotekę”, lecz przede wszystkim dlatego, że księgom i książkom poświęcił całe swoje życie – najpierw jako ich wnikliwy czytelnik i badacz, potem zaś jako ich *custos emeritus*.

Andrzej Paluchowski urodził się 26 stycznia 1933 w Częstochowie jako syn Janiny z Zaskórskich oraz urzędnika – Bolesława. W latach 1945-1951 uczył się w Gimnazjum-Liceum im. Romualda Traugutta w Częstochowie. Tu – o czym w rozmowach ze mną wielokrotnie wspominał – jednym z jego nauczycieli był wybitny i niekonwencjonalny polonista, wychowanek szkół

² J. IWASZKIEWICZ, *Gawęda o książkach i czytelnikach*, Warszawa 1959, s. 18.

³ Słowniki klasyfikują wywodzący się z łac. *socius* wyraz *socjusz* ‘osoba zaprzyjaźniona, z którą uczestniczy się w różnego rodzaju zdarzeniach życiowych; ten, z którym się przebywa’ jako przestarzały. Zob. *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, pod red. H. Zgólkowej, t. 39, Poznań 2002, s. 298, s.v. *socjusz*. Tu w znaczeniu: członek stowarzyszenia, towarzystwa przez skojarzenie z łac. *societas, societatis*. W tym znaczeniu używa tego wyrazu prof. Agnieszka Lekka-Kowalik (*Doktor Stanisław Majdański: prawdziwy profesor i prawdziwy filozof*, „Summarium Societatis Scientiarum Catholicae Universitatis Lublinensis Ioannis Pauli II” 44 (64) (2015), s. 91).

jezuickich w Chyrowie, prof. Jan Sołdrowski, m.in. propagator turystyki edukacyjnej⁴. W tej szkole nawiązał też przyjaźnie, które trwają po dziś dzień. Wspomnijmy m.in. (wtedy jeszcze przyszłych) profesorów Janusza Kapuścika (1932-1999), polonistę, bibliotekoznawcę, bibliografa, bibliofila, historyka medycyny, nauki i kultury⁵; Jana Prokopa, polonistę i romanistę, poetę, prozaika, eseistę oraz tłumacza literatury francuskiej, anglosaskiej i niemieckiej, wreszcie krótko profesora na kulowskiej romanistyce (w latach 1987–1990); Wiesława Pawła Szymańskiego, krytyka literackiego, historyka literatury, prozaika, prof. UJ; Zbigniewa Żmigrodzkiego, bibliotekarza, nauczyciela akademickiego, bibliotekoznawcę, prozaika, poetę, publicystę, który m.in. napisał biogram Paluchowskiego na jego sześćdziesięciopięciolecie⁶ (dodajmy, że syn tego ostatniego, Piotr, wybitny językoznawca, profesor Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie, jest od marca 2017 r. członkiem czynnym naszego Towarzystwa). Kolegą licealnym Andrzeja Paluchowskiego był także Władysław Lech Terlecki, pisarz, scenarzysta, autor powieści i opowiadań, w tym historycznych, związanych tematycznie z Powstaniem Styczniowym oraz (także przyszły) ks. kan. płk Stanisław Wróblewski.

W latach 1951-1956 studiował polonistykę na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jego wykładowcami byli m.in. profesorowie Feliks Araszkiewicz, Irena Sławińska i Czesław Zgorzelski. Pod kierunkiem prof. Zgorzelskiego napisał pracę magisterską pt. *O obrazowaniu w „Panu Tadeuszu”*. Praca została opublikowana w całości⁷, na długie lata weszła do kanonu lektur na uniwersyteckich studiach polonistycznych i jest cytowana aż do ostatnich lat⁸. Debiutował jednak jeszcze jako student II roku recenzją tomu esejów i artykułów Leonarda Podhorskiego-Okołowa pt. *Realia Mickiewi-*

---

⁴ J. Sołdrowski opublikował pionierską broszurę pt. *O wycieczkach szkolnych jako istotnej części nauczania języka polskiego: uwagi dla nauczycieli wszystkich szkół niezbędne*, Częstochowa 1926.

⁵ Obszerny biogram pióra Haliny Dusińskiej i spis publikacji Janusza Kapuścika w „Forum Bibliotek Medycznych” 4 (2011), nr 2 (8), s. 481-521.

⁶ Z. ŻMIGRODZKI, *Andrzej Paluchowski*, „Bibliotekarz” 1998, nr 4, s. 18-19.

⁷ A. PALUCHOWSKI, *Uwagi o obrazowaniu w „Panu Tadeuszu”*, „Pamiętnik Literacki” 50 (1959), z. 2, s. 475-516.

⁸ Zob. np. H. MARKIEWICZ, *Przygody dzieł literackich*, Gdańsk 2004, s. 26; M. KUZIĄK, *Pan Tadeusz Adama Mickiewicza: naiwny? sentymentalny? (glosa do komentarzy)*, „Słupskie Prace Filologiczne. Seria Filologia Polska” 2004, nr 3, s. 78; M. SOKOŁOWSKI, *Idee dodatkowe: Mickiewicz i włoski sensualizm*, Warszawa 2006, s. 101, 106; E. STACHURSKI, *Terminologia botaniczna w wybranych poematach romantycznych*, „Annales Universitatis Pedagogicae Cracoviensis. Folia Linguistica” 10 (2015), s. 164.

czowskie⁹. Tu – podobnie jak w gimnazjum i liceum w Częstochowie – miał szczęście studiować w doborowym towarzystwie. Na tym samym roku studiów byli przyszli profesorowie literaturoznawstwa Wiesław Grabowski i Stefan Nieznanowski, literaturoznawca i teatrolog Edward Krasieński, językoznawca polonista i ukrainista Michał Łesiów, profesor pedagogiki specjalnej i psycholingwistyki Alicja Rakowska oraz pedagog, profesor UMCS Janusz Gajda. Wśród kolegów Andrzeja Paluchowskiego byli także przyszli prozaicy Wiesław Myśliwski i Bohdan Królikowski oraz poeta Andrzej Szmidt, najszerzej chyba znany z wiersza *Taki pejzaż*, który śpiewa Ewa Demarczyk¹⁰. Wymieniam tu tylko tych, o których wiem, że zetknęli się z dyrektorem Paluchowskim bądź się z nim zaprzyjaźnili, a przyjaźń ta przetrwała próbę czasu. O atmosferze tamtych studiów możemy się wiele dowiedzieć z bardzo interesującego zbioru wspomnień absolwentów kulowskiej polonistyki *Z naszego półwiecza*, przygotowanego pod redakcją Bohdana Królikowskiego¹¹.

Po ukończeniu studiów ówczesny magister Andrzej Paluchowski podjął pracę naukową i dydaktyczną w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Zapisał się w pamięci swoich wychowanków jako dobry nauczyciel akademicki. W pracy naukowej Andrzeja Paluchowskiego wyróżnić można dwa nurty: samodzielne prace badawcze oraz prace edytorskie. Do nurtu pierwszego, oprócz wspomnianej już pracy *O obrazowaniu w „Panu Tadeuszu”*, należy obszerne studium – również z początków jego drogi naukowej – pt. *Matka Boska w poezji czasów stanisławowskich i okres romantyzmu*¹², wnikliwy portret wybitnego literaturoznawcy prof. Stanisława Pigionia¹³ oraz – jak zauważył Stefan Sawicki – „skromnie zatytułowany tekst”¹⁴ z 1978 r. pt. *Uwagi o najpilniejszych potrzebach w zakresie wiedzy o Mickiewiczu*¹⁵, który świadczy o wielkim rozeznaniu Andrzeja Paluchowskiego we współczesnej nauce o literaturze, zwłaszcza w mickiewiczologii.

⁹ Tom ukazał się w Warszawie w 1952 r. Recenzja A. Paluchowskiego nosi tytuł *Notatnik uczonego szperacza*, „Tygodnik Powszechny” 9 (1953), nr 7 (413), s. 7.

¹⁰ Po raz pierwszy chyba na płycie *Karuzela z madonnami / Czarne anioły / Taki pejzaż* z 1963 r. (Polskie Nagrania nr N 0284).

¹¹ *Z naszego półwiecza. Wspomnienia absolwentów filologii polskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego rocznik 1951-1955*, pod red. B. Królikowskiego, Lublin 2005.

¹² W: *Matka Boska w poezji polskiej*, oprac. M. Jasińska i in., t. 1: *Szkice o dziejach motywu*, Lublin 1959, s. 61-115.

¹³ „Roczniki Humanistyczne” 18 (1970), z. 1, s. 3-18.

¹⁴ S. SAWICKI, *Andrzej Paluchowski – dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, „Przegląd Uniwersytecki” 2004, nr 5, s. 31.

¹⁵ W: *Mickiewicz. Sympozjum w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, Lublin 1979, s. 237-245.

Jest też Andrzej Paluchowski – szczególnie w latach ostatnich – autorem licznych tekstów o różnym charakterze, takich jak przedmowy do książek czy sylwetki działaczy emigracyjnych. Wspomnijmy chociażby o przedmowie do książki Dory Kacnelson *Skazani za lekturę Mickiewicza. Z archiwów Lwowa i Wilna*¹⁶, wstępu do pracy *Atakować książkę* Jerzego Kulczyckiego¹⁷ czy np. sylwetkach Zdzisława Jastrzębskiego¹⁸, dr. Zdzisława Jagodzińskiego¹⁹, abp. Szczepana Wesołego²⁰, dr Aliny Siomkajło²¹. Andrzej Paluchowski śledzi też najnowsze publikacje z bardzo wielu dziedzin humanistyki. Z rzadka wypowiada się o książkach, pisząc ich recenzje. Por. np. recenzje książek: Juliana Krzyżanowskiego *Henryka Sienkiewicza żywot i sprawy*²², Stefana Swieżawskiego *Zagadnienie historii filozofii*²³, Jadwigi Szmidt *Biblioteki polskie we współczesnym Londynie*²⁴, Jana Jaworskiego *Podstawy patriotyzmu Jana Pawła II*²⁵, czy prac zbiorowych: *Słownik filozofów*²⁶, „*Szkoła ukraińska*” w *romantyzmie polskim: szkice polsko-ukraińskie*²⁷.

Powyższe wyliczenie nie obejmuje wszystkich prac Andrzeja Paluchowskiego, choć – mam taką nadzieję – nie pominąłem tu tych najważniejszych. Jestem jednak przekonany, że kwerenda biblioteczna odsłoni jeszcze niejeden tekst jego autorstwa.

¹⁶ Lublin 2001.

¹⁷ J. KULCZYCKI, *Atakować książkę*, wstęp A. Paluchowski, oprac. M. Choma-Jusińska, P. Ziętara, Warszawa 2016.

¹⁸ A. PALUCHOWSKI, O Zdzisławie Jastrzębskim, w: Z. JASTRZĘBSKI, *Konspiracyjna publicystyka literacka 1910-1944. Antologia*, Kraków 1973, s. 282-285

¹⁹ A. PALUCHOWSKI, *Dr Zdzisław Jagodziński*, „Bibliotekarz” 1999, [nr] 7/8, s. 33-35; TENŻE, *Zdzisław Jagodziński. „Uniesienie prawego serca”*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie” 43 (1999/2000) [druk 2001], s. 53-56.

²⁰ A. PALUCHOWSKI, *Dokumentalista Ducha Świętego*, w: *W nieustającej trosce o polską diasporę: tom studiów historycznych i politologicznych dedykowany Księdzu Arcybiskupowi Szczepanowi Wesołowskiemu*, pod red. R. Nira, M. Szczerbińskiego, K. Wasilewskiego, Gorzów Wielkopolski 2012, s. 61-64.

²¹ *Wspomnienie uniwersyteckiego kolegi*, „Ekspresje” 5 (2016), s. 7-10.

²² Warszawa 1966. Recenzja A. Paluchowskiego ukazała się w „Tygodniku Powszechnym” 1966, nr 46, s. 6.

²³ Warszawa 1966. Recenzja A. Paluchowskiego pt. *O sposobie czytania filozofów* ukazała się w „Tygodniku Powszechnym” 1967, nr 16, s. 3 i 4.

²⁴ Warszawa 1998. Recenzja ukazała się w czasopiśmie „Bibliotekarz” 2001, [nr] 10, s. 26-27.

²⁵ Lublin 2012. Recenzja pt. *Ojczyzna w widzeniu Jana Pawła II* ukazała się w roczniku „Ekspresje” 4 (2014), s. 257-261

²⁶ T. 1, red. I. Krońska, Warszawa 1966. Recenzja A. Paluchowskiego ukazała się w „Tygodniku Powszechnym” 1966, nr 49, s. 3 i 5.

²⁷ Pod red. S. Makowskiego oraz U. Makowskiej i M. Nesteruk, Warszawa 2012. Recenzja w druku. Omówienie książki A. Paluchowski przedstawił we wrześniu 2015 r. w Krzemieńcu w trakcie konferencji „Dialog Dwojch Kultur”.

Pracę edytorską rozpoczął Andrzej Paluchowski od wydania wspólnie z prof. Czesławem Zgorzelskim i Wiesławem Grabowskim, kolegą ze studiów, nieukończonej przez Wacława Borowego monografii *O poezji Mickiewicza*, którą Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego wydało po raz drugi w 1999 r., tym razem w opracowaniu Zofii Stefanowskiej i właśnie Andrzeja Paluchowskiego²⁸. Po latach natomiast wydał wraz z Zofią Stefanowską obszerny wybór prac tegoż autora pt. *Studia i szkice literackie*²⁹.

Andrzej Paluchowski uczestniczył także w ważnych przedsięwzięciach wydawniczych, takich jak wydania pism Adama Mickiewicza: krytyczne *Dzieł wszystkich*³⁰ oraz ostatnie tzw. Wydanie Rocznicowe³¹. Z pomniejszych, lecz przecież znaczących osiągnięć, wspomnijmy jeszcze przygotowanie tomu *70 żywotów* – wyboru tekstów z „Tygodnika Powszechnego” z przedmową Jerzego Turowicza, w którym znalazły się – jak czytamy na karcie tytułowej – „portrety, sylwetki, wywiady i wspomnienia o ludziach, których życie było godne i owocne: ich myśli, dokonania i ofiarność stały się drogowskazami”³².

Andrzej Paluchowski nie publikuje wiele. Zawsze jednak w jego pracach widać głęboką erudycję i wielką miłość – bo to słowo jest tu chyba najodpowiedniejsze – do literatury i do książki. Jak napisał przed laty jego uniwersytecki nauczyciel, a później starszy kolega, prof. Stefan Sawicki: „wszystko, co wyszło spod jego pióra, to teksty najwyższej próby. Mogą służyć jako wzór w naszej polonistycznej dyscyplinie. Łączą subtelne wyczucie miłośnika poezji z badawczą sprawiedliwością: i wobec badanego tekstu, i wobec poprzedników. Elegancja i umiar towarzyszą zawsze gruntownej wiedzy. Bo też An-

²⁸ T. 1-2, Lublin 1958. Wyd. 2 uzup., przygot. Z. Stefanowska i A. Paluchowski, Lublin 1999.

²⁹ W. BOROWY, *Studia i szkice literackie*, wybór i oprac. Z. Stefanowska i A. Paluchowski, t. 1-2, Warszawa 1983.

³⁰ A. MICKIEWICZ, *Dziela*, t. 1: *Wiersze*, oprac. Cz. Zgorzelski, Warszawa 1993. A. Paluchowski wszedł w skład Komitetu Redakcyjnego tego wydania *Dzieł*. Rec. T. NOWACKA, *Honorowy gość w domowej bibliotece*, „Polonistyka” 1995, nr 5, s. 361-362; W.J. PODGÓRSKI, *Pielęgnowanie Mickiewicza*, „Nowe Książki” 1994, nr 6, s. 23-24; A. POPRAWA, *Adama Mickiewicza „Dziela” 1993 – (oby!) 1997*, „Tygodnik Powszechny” 1994, nr 24, s. 12.

³¹ A. MICKIEWICZ, *Pisma filomackie, pisma polityczne z lat 1832-1834*, tom oprac. M. Witkowski i Cz. Zgorzelski; przy współpr. A. Paluchowskiego, Warszawa 2000 (A. MICKIEWICZ, *Dziela*, t. 6, Warszawa 2000). Obszerną recenzję Wydania Rocznicowego dał J. Brzozowski („Pamiętnik Literacki” C, 2009, s. 187-198). Tylko t. 6 zrecenzowała natomiast M. Cwenk (*Czytelnikowska nowość! – czyli słów kilka o VI tomie „Dzieł” Adama Mickiewicza*, „Rota” 2001, nr 1/2, s. 111-113).

³² *70 żywotów: portrety, sylwetki, wywiady i wspomnienia* [...], wybrał i zred. A. Paluchowski, przedm. opatrzył J. Turowicz, Kraków 1977.

drzej Paluchowski wie ogromnie dużo, jest erudytą o szerokich horyzontach, rzadko może mu ktoś z polonistów w tym zakresie sprostac³³.

Ćwierć wieku swojej pracy zawodowej magister Andrzej Paluchowski poświęcił Bibliotece Uniwersyteckiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, w tym 21 lat, tj. w latach 1976-1997, na stanowisku dyrektora tej placówki. W okresie kierowania Biblioteką Andrzej Paluchowski skoncentrował się na kilku obszarach działalności. Pierwszym była rozbudowa księgozbioru. Za czasów Paluchowskiego księgozbiór prawie się podwoił zarówno co do liczby książek, jak i czasopism. Nie chodzi zresztą jedynie o liczby, lecz przede wszystkim o jakość gromadzonych druków. Dyrektor Paluchowski skupił się przede wszystkim na pozyskiwaniu książek nie tyle zagranicznych, co zachodnich, a to nawet w okresie stosunkowo „otwartych” na Zachód rządów Edwarda Gierka nie było ani proste, ani tanie, ani wreszcie dobrze widziane przez władze partyjne i państwowe. To właśnie dzięki staraniom dyrektora Paluchowskiego, a także o. Romualda Gustawa, jego poprzednika na tym stanowisku, Biblioteka KUL stała się jedną z najważniejszych bibliotek humanistycznych w Polsce, a z jej zbiorów korzystali nie tylko badacze uczelni lubelskich.

Jeszcze ważniejszą zasługą Andrzeja Paluchowskiego jest systematyczne gromadzenie w Bibliotece KUL wydawnictw polskiej emigracji politycznej po II wojnie światowej. O ludziach, którzy mu w tym pomagali, o problemach z transportem tych wydawnictw do Polski, podstępach na granicy etc. opowiadał dyrektor Paluchowski na okazjonalnych wykładach publicznych, ostatnio na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL w dniu 15 marca br. – wystąpienie miało tytuł *Uwagi o przenikaniu piśmiennictwa emigracyjnego do kraju*. Niech mi wolno będzie powiedzieć, że w tym zakresie w ostatnich latach nie wykorzystaliśmy wszystkich możliwości. Jeszcze niedawno nasza biblioteka mogła poszczycić się kolekcją *prohibitów* równą co do jakości i rozmiaru jedynie Bibliotece Narodowej. Obecnie na tym polu inne uniwersytety zaczynają nas doganiać. Myślę tu np. o toruńskim Archiwum Emigracji, które „gromadzi spuścizny pisarzy, publicystów, wydawców, ludzi nauki i artystów emigracyjnych, ich księgozbiory, archiwa redakcji czasopism, oficyn wydawniczych i księgarskich oraz instytucji kulturalno-społecznych działających na emigracji w XX wieku” (ze strony internetowej archiwum). Czyżby brakowało nam determinacji dyrektora Paluchowskiego?

---

³³ S. SAWICKI, *Andrzej Paluchowski*, s. 31.

Mniej więcej w czasie, gdy Andrzej Paluchowski rozpoczął kierowanie Biblioteką Uniwersytecką, narodził się niezależny ruch wydawniczy. Nie miały udział w narodzinach tego zjawiska mają studenci i pracownicy naukowcy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Jak pamiętamy, jednym z pierwszych wydawnictw niezależnych było lubelskie czasopismo „Spotkania”. Andrzej Paluchowski – o ile mi wiadomo – w tym przedsięwzięciu, przynajmniej na samym początku nie uczestniczył. Natychmiast jednak rozpoznał historyczny wymiar tej działalności i rozpoczął gromadzenie wydawnictw powielaczowych. Dzięki temu w zbiorach biblioteki mamy dziś ponad 1500 czasopism i prawie 3000 książek tej kategorii.

Jako dyrektor Andrzej Paluchowski dbał także o to, by rozwinąć sieć kontaktów z innymi bibliotekami. Z jego inicjatywy gościli w naszej Bibliotece znawcy książek i pracownicy bibliotek polskich i zagranicznych. Nawiązano instytucjonalną współpracę m.in. z Biblioteką Polską w Londynie i Biblioteką Watykańską. Dyrektor Biblioteki był w tym czasie gościem innych jeszcze bibliotek i archiwów, m.in. w 1988 r. na zaproszenie Departamentu Stanu odwiedził najważniejsze biblioteki w Stanach Zjednoczonych. W tym okresie śledził także nowości wydawnicze na Międzynarodowych Targach Książki we Frankfurcie nad Menem³⁴. Jak wspominał w rozmowie ze mną, Targi Książki w Sofii stały się w pewnym momencie kanałem przerzutowym zagranicznych wydawnictw do Polski (kontrolerzy na granicy nie przypuszczali (?), że wydawnictwa emigracyjne można przywozić z tzw. „demoludów”, tj. krajów demokracji ludowej). Myślę, że najważniejsze w tych działaniach było budowanie sieci kontaktów zarówno instytucjonalnych, jak i nieoficjalnych. Jeszcze dziś po latach można spotkać w różnych instytucjach osoby, które pamiętają wizytę dyrektora Paluchowskiego. Na przykład w grudniu ubiegłego roku w ramach grantu „Przyszłość studiów polonistycznych na Uniwersytecie Ottawskim w Ottawie (Ontario, Kanada)” z Senatu RP³⁵ odwiedziłem w Montrealu Bibliotekę Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie. Pan Stefan Władysiuk, główny bibliotekarz tej Biblioteki, przy powitaniu od razu wspominał wizytę dyrektora Paluchowskiego w Ottawie w 1980 r.

---

³⁴ Udział dyrektora Paluchowskiego w Targach we Frankfurcie nad Menem dokumentują m.in. zdjęcia w Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu. Internet: <http://kulturaparyska.com/pl/find/Paluchowski/Zdjecia> (dostęp: 6 VI 2017).

³⁵ O tym granicy piszę w artykule *Dbając o nauczanie języka polskiego*, „Przegląd Uniwersytecki” 18 (2016), nr 6 (164), s. 45-46.

To dzięki postawie swojego dyrektora oraz podjętym przez niego działaniom Biblioteka Uniwersytecka KUL stała się ważnym ośrodkiem na mapie polskich bibliotek naukowych. Bierze się to z rozmiaru i jakości (wyjątkowości) naszego księgozbioru oraz z szerokich kontaktów z polskim i międzynarodowym świecie naukowym i bibliotekarskim (bibliotekoznawczym).

R. David Lankes, profesor bibliotekarstwa w Syracuse University's School of Information Studies, napisał na swoim blogu o bibliotekach: „Złe biblioteki gromadzą księgozbiory. Dobre biblioteki skupiają się na obsłudze czytelników (udostępnianie księgozbiorów jest tylko jedną z ich usług). Wspaniałe biblioteki budują Wspólnoty” („Bad libraries build collections. Good libraries build services (of which a collection is only one). Great libraries build Communities”³⁶). Myślę, że te słowa można odnieść do dyrektora Paluchowskiego. Jako dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, na miarę – a może lepiej ponad miarę – swoich możliwości i możliwości, jakie stwarzał jego czas, nie tylko rozbudowywał księgozbiór i poszerzał zakres usług bibliotecznych, lecz także budował w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL i wokół niej wspólnotę – czytelników, miłośników książek, badaczy i ekspertów.

Spośród wielu działań dyrektora Paluchowskiego wspomnieć trzeba jeszcze o jednym. W czerwcu 1988 r. przywiózł – półlegalnie czy całkiem nielegalnie (?) – z Londynu do Lublina urnę z prochami Józefa Łobodowskiego, zakazanego w PRL-u poety lubelskiego. Pogrzeb poety odbył się w Lublinie w październiku tegoż roku³⁷. O poecie opowiada Andrzej Paluchowski w filmie dokumentalnym pt. *Lobo*³⁸.

Za swoją działalność był nasz socjusz honorowy wielokrotnie nagradzany i odznaczany. „Za wybitne zasługi w działalności na rzecz przemian demokratycznych w Polsce, za osiągnięcia w podejmowanej z pożytkiem dla kraju pracy zawodowej i społecznej” Prezydent RP postanowieniem z dnia 14

---

³⁶ <https://davidlankes.org/beyond-the-bullet-points-bad-libraries-build-collections-good-libraries-build-services-great-libraries-build-communities/> (dostęp: 27 V 2017 r.). Por. *Developing Librarian Competencies for the Digital Age*, red. J.G. Coghill, R.G. Russell, Lanham, Maryland 2016, s. 65 nn.

³⁷ O udziale A. Paluchowskiego w sprowadzeniu urny z prochami Łobodowskiego zob. m.in. J. ZIĘBA, *Wstęp*, w: J. ŁOBODOWSKI, *Poezje*, Lublin 1990, s. 12; G. JONIEC, *Publicystyka i transformacje ideowe Józefa Łobodowskiego w okresie 1931-1935*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny” 1 (2004), s. 205.

³⁸ Reż. Grażyna Czerwińska, TVP3 Lublin, TVP Historia i Narodowy Instytut Audio-wizualny, 2016. Premiera w lubelskim Ośrodku TVP w dniu 22 czerwca 2017 r.

października 2008 r. odznaczył go Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Przedstawiona wcześniej działalność na rzecz gromadzenia wydawnictw emigracyjnych oraz krajowych wydawnictw niezależnych została dostrzeżona m.in. przez Jana Nowaka-Jeziorańskiego – na jego wniosek fundacja Polculfoundation przyznała dyrektorowi Paluchowskiemu dyplom „Za udział w rozwoju niezależnej kultury polskiej”. O wpływie dyrektora Paluchowskiego w środowisku polskich bibliotekarzy świadczy przyznana mu w 1999 r. przez Fundację East-European Project tytuł „Bibliotekarza Roku”. Zasługi Andrzeja Paluchowskiego zostały dostrzeżone także na KUL (co przecież zawsze jest trudne, gdyż *nemo propheta in patria sua*) – w 2004 r. Senat KUL przyznał mu medal „Za zasługi dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego”.

W związku z tym ostatnim wyróżnieniem jeszcze jedna uwaga. Jest Andrzej Paluchowski, a potwierdzą to wszyscy, którzy mieli okazję go nawet przelotnie poznać, człowiekiem KUL – uniwersytetowi poświęcił całe swoje dorosłe życie, razem ze studiami całe 66 lat. Jak sam mówi – kocha KUL! Wierzę, że to samo powie także o naszym Towarzystwie.

CÆTUS GENERALIS
SOCIETATIS SCIENTIARUM
CATHOLICÆ UNIVERSITATIS LUBLINENSIS
IOANNIS PAULI II

SENTENTIA SUA
DIE XXVIII MENSIS MARTII A.D. MMXVII COMPROBATA
CONTULIT

IN
ILLUSTRISSIMUM DOMINUM

ANDREAM
PALUCHOWSKI

BIBLOTHECÆ UNIVERSITATIS NOSTRÆ OLIM RECTOREM
ATQUE LIBRORUM ET SCIENTIARUM ASSIDUUM AMATOREM
SOCIETATIS ETIAM NOSTRÆ MULTIMODIS ADIUTOREM

NOMEN ET DIGNITATEM

SOCII HONORIS CAUSA

EIUSDEM SOCIETATIS SCIENTIARUM
CATHOLICÆ UNIVERSITATIS LUBLINENSIS
IOANNIS PAULI II

LUBLINI, DIE VI MENSIS IUNII A.D. MMXVII

SECRETARIUS GENERALIS

Mirosław Sitarz

Iuris canonici Doctor habilitatus
Iuris scientiarum in Catholica Universitate Lublinensi
Professor Extraordinarius

PRÆSES

Augustinus Eckmann

Theologiæ Doctor habilitatus
Scientiarum Humaniorum
Professor Ordinarius

Ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann, Prezes TN KUL,
odczytuje tekst dyplomu członka honorowego TN KUL dyr. Andrzejowi Paluchowskiemu.

Andrzej Paluchowski – dostojny *socius honoris causa* TN KUL.